

Україна – ЄС: нові перспективи націотворення

Володимир Кафарський,
народний депутат України,
секретар Комітету Верховної Ради України
з питань науки і освіти

**Ми не хочемо нових стін у Європі.
Моє бачення майбутнього – це Україна
в Об'єднаній Європі.**

Віктор Ющенко

**Українська держава –
це східний форпост Європи”**

Леонід Кравчук

У статті окреслюються євроінтеграційні перспективи України після президентських виборів 2004 року та значення цього процесу для подальшого політичного й економічного розвитку нашої країни.

Нині складаються умови, в яких зовнішньополітична діяльність України на базі „багатовекторності” не відповідає ні внутрішній ситуації, ні геополітичним процесам. Водночас позиціонування України як держави з незалежною зовнішньою політикою, виходячи з її практичної можливості забезпечувати свою присутність на міжнародній арені, майже неможливе. Так, затрати України на зовнішню політику (оборона, безпека, діяльність МЗС) складають \$1,3 мільярда [1]. Як свідчить практика, для держави, яка оголосила про самостійний вихід на світову арену, необхідні затрати мають бути в кілька десятків разів більшими. Однак, при тому, що доходна частина бюджету складає \$20 мільярдів [2], цього досягти дуже важко. В таких умовах влада, балансуючи між Сходом і Заходом, демонструє курс на розбудову політики зовнішньої безпеки з опорою на власні сили та прагне уникнути ролі буфера між євразійським і європейським центрами.

В Україні перемогла прозахідна політична еліта, і це стимулює євроінтеграційні процеси. З одного боку, Україна сама потребує того, чого вимагає від неї Захід, – посилення демократії, розбудови ринкової

економіки, незалежної судової системи, забезпечення свободи ЗМІ, вільного волевиявлення громадян. Це збігається з її національними інтересами. З іншого – посилення впливу Росії, активізація зусиль для залучення України до євразійських структур та намагання послабити українську державу (оскільки її посилення перешкоджатиме інтеграційним процесам на пострадянському просторі) суперечить нашим національним інтересам [3]. Вся передвиборча кампанія будувалась на протистоянні проросійських та прозахідних сил, але перемога останніх дозволила посилити сподівання на глибшу співпрацю з ЄС у найближчій перспективі. Як наслідок – перемога В. Ющенка і зміна геополітичного спрямування політичної еліти України.

У зв'язку з цим змінюється контекст взаємостосунків Україна – ЄС. Це підкріплюється різними, як внутрішніми, так і зовнішніми, чинниками.

По-перше, зближенню з ЄС сприяють геополітичні процеси. Минулого року членами Євросоюзу стають не просто пострадянські держави, але й деякі колишні республіки СРСР. Більше того, на 2007 рік планується чергове розширення ЄС за рахунок східно- та південноєвропейських країн. Протяжність кордону України з ЄС невпинно зростає. При 4558 кілометрах всієї протяжності сухопутного кордону після очікуваного прийняття до ЄС Румунії лінія спільного з Євросоюзом кордону складатиме 1062 кілометри, або 23 %.

Динамічно розвивається й торговельно-економічне співробітництво між Україною та Європейським Союзом. Стабільно зростає двосторонній зовнішньоторговельний оборот та прямі іноземні інвестиції з країн ЄС в українську економіку. Сьогодні ЄС є найбільшим зовнішньоторговельним партнером України у світі (в 2004 році на 25 країн – членів ЄС припадало 33 % товарообігу України).

По-друге, результати президентських виборів в Україні підняли досить високу хвилю сподівань на вступ України до ЄС. Зміна позицій викликана:

а) чіткою асоціацією на Заході зміни нової системи влади зі зміною політичного режиму [4];

б) зміною ставлення до євроінтеграції на державно-інституціональному рівні України: поступово зростає рівень державних інститутів, які займаються євроінтеграцією. 2002 року в парламенті було утворено окремий Комітет з питань євроінтеграції. В Кабінеті Міністрів до цього часу євроінтеграцією займалось міністерство економіки, сьогодні – це сфера діяльності на рівні віце-прем'єр-міністра;

в) звідси – суттєві зміни у ставленні Заходу до України. Якщо раніше заяви про вступ України до ЄС негативно сприймалися у керівних інституціях Євросоюзу, то сьогодні про безперспективність членства не говорить ніхто [5].

Однак слід чітко розрізняти два поняття: проведення символічної політики (вербального вираження очікуваної діяльності) та виконання

умов вступу до Євросоюзу. Так, Україну почали позитивно сприймати в демократичному світі, але не слід забувати, що сьогодні лише закладаються передумови нової моделі держави і суспільства, і при цьому багато що залежить від волі як еліти, так і всього українського народу. Україна має відповідати копенгагенським критеріям, які передбачають стабільність установ, що гарантують демократію, верховенство права, забезпечення прав людини, повагу і захист прав меншин, ринкову економіку. Окрім цього, вона має взяти на себе зобов'язання, які випливають із членства ЄС. Так, Україна стала учасницею значної кількості важливих міжнародних договорів, однак це не має визначального впливу на її внутрішню політику. Адже більшість реформ переважно мали символічний характер.

У деяких випадках простежувалась тенденція відставання від загальноєвропейських процесів, навіть порівняно з Росією. Прикладом може бути співпраця України з Євросоюзом у сфері освіти. 1999 року в Болоньї (Італія) було підписано спільну декларацію, згідно з якою європейські країни планують побудувати до 2010 року спільний європейський освітній простір – Зону вищої освіти Європи. 2003 року, після прийняття ще 6 заяв, кількість країн-учасниць зросла до 40. Серед першочергових цілей утворення цієї Зони виокремлюються такі:

1. Прийняття системи єдиних наукових ступенів: магістр, доктор (звичайний і надзвичайний).

2. Утворення системи вищої освіти, яка базується на двох основних циклах – двоступеневому (базовому) та післяступеневому. В Україні ж на сьогодні існує трирівнева система (бакалавр, спеціаліст, магістр). Тому на порядку денному – законодавче вилучення ступеня „спеціаліст”.

3. Запровадження системи кредитних залікових одиниць, що сприяло б мобільності випускників і викладачів.

4. Використання європейських стандартів якості та контролю. Ми поки що не входимо до міжнародної акредитаційної системи, хоча окремі ВНЗ власним коштом замовляють проведення міжнародної акредитації. Крім того, на експериментальному рівні вводиться система зовнішнього тестування для абітурієнтів. Однак, навіть за успіху, поширення її на всі регіони потребує часу і значних капіталовкладень.

5. Доступність вищої освіти на всіх етапах кар'єри людини. Тобто, пропагується ідея навчання протягом усього життя.

6. Участь студентства в освітньому процесі.

Загалом, за більшістю з цих напрямків вже розроблено відповідні законопроекти, які зараз опрацьовуються в парламенті. Крім того, на черговому засіданні країн-учасниць розглядатиметься заявка України про її участь у Болонському процесі. Попередню згоду про підтримку нашої країни вже дали 12 учасників. А 11 квітня цього року між урядами України та Польщі було підписано Угоду про академічне взаємовизнання

документів про освіту та рівноцінність ступенів [6].

Повертаючись від конкретного прикладу до загальної ситуації, слід відзначити, що недоліки, виявлені перевітками Єврокомісії та Ради Європи, були досить значні. Насамперед зверталась увага на корумпованість владних структур, нестабільність України як політичного суб'єкта. Більше того, розрив між законодавством та реальною практикою відносин після приєднання до європейських конвенцій не зменшується. Тому у вимогах до України „центр уваги зміщено із суто економічних і політичних питань (як це передбачено Угодою про партнерство та співробітництво) на проблему розвитку реальної демократії й наближення до євростандартів в усіх сферах. Як одна з головних цілей, розглядається нагальна проблема не лише формального пристосування (адаптації) європейських правових і демократичних форм, а й неодмінного забезпечення їх практичної реалізації (імплементатії). Доповнення адаптації імплементатією в усіх сферах двосторонньої співпраці є ключовою вимогою Євросоюзу до української сторони” [7]. Саме тому, незважаючи на зміну системи влади та досить великі очікування, європейські політики лишаються прагматичними. В Україні, навіть після перемоги „помаранчевої революції”, так і не згорнули свою роботу контролюючі комісії. Відповідно до заяв представників моніторингового комітету ПАРС Х. Северінсен і Р. Вольвенд, згортання моніторингу України можливе лише після проведення чесних і демократичних парламентських виборів 2006 року [8].

Водночас в самому Європейському Союзі існують суттєві проблеми, пов'язані з прийомом нових членів. Розширення ЄС перетворюється на складний процес адаптації до євростандартів уже прийнятих членів. Це надто витратна справа: нові держави ЄС мають отримати з європейського бюджету понад 40 мільярдів євро. Окремі експерти побоюються, що й цю суму необхідно буде збільшити. Не слід забувати, що в найближчому майбутньому до Євросоюзу можуть прийняти Болгарію, Румунію, Туреччину і Хорватію. В економічному розвитку вони значно поступаються раніш прийнятим державам, тому й сума допомоги, необхідної для адаптації до євростандартів, буде вищою. Затратність прийому нових членів може значно вплинути на саму ідею розширення ЄС. Окремі держави, в основному менш розвинені країни європейського Середземномор'я, вбачають в нових членах споживачів їхніх коштів. Тобто тих, які мали йти на їх розбудову. Логічно, що й надалі вони виступатимуть проти. Значна частина представників Єврокомісії не виключає, що подальше розширення ЄС може призвести до його кризи. Як наслідок, в організації можуть посилюватися впливи внутрішніх угруповань держав. А це може призвести до того, що ЄС буде неспроможний вести цілеспрямовану (зовнішню чи внутрішню) політику. І, зрештою, перетвориться на мертву організацію.

Вже сьогодні для Євросоюзу є актуальними питання зовнішньої політики. Ситуація навколо Іраку яскраво засвідчила кризу єдиної політики в Євросоюзі. Збільшення ж членів лише деконцентрує стержень зовнішньої політики. Крім того, події в Іраку висвітлили наявність проамериканськи налаштованих країн ЄС (Польща, Велика Британія) та країн, які не підтримали позицію частини інших членів (ФРН, Франція). У цьому контексті для частини країн ЄС основним є питання внутрішньополітичних пріоритетів нової української влади: чи є вона „євроорієнтованою” чи все ж „проамериканськи” налаштованою.

В такій ситуації Україні вигідно налагодити зв'язки з окремими членами Євросоюзу. Політику наближення ЄС до України в різній мірі підтримують Австрія, країни Балтії, Данія, Фінляндія, Швеція. Серед перспектив найближчого часу слід передбачити тіснішу співпрацю з членами „Вишеградської четвірки” [9]. Доцільним вбачається участь України в перспективних проектах, пов'язаних з розробкою регіональної політики та реалізацією конкретних проектів: розвитку громадянського суспільства та його складових; наукових та освітніх обмінів; співробітництва на рівні органів місцевого самоврядування; прикордонного і транскордонного співробітництва тощо.

Відзначимо, що саме цього року для України відкриваються значні можливості щодо співпраці з „четвіркою”, адже до 1 липня головуватиме в ньому Польща – основний лобіст України на європейському просторі. Ймовірно, що найближчим часом може відбутися зближення і з Чехією. Це пов'язується з економічною співпрацею: за січень – серпень минулого року товарообіг між нашими країнами зріс на 65 % порівняно з аналогічним періодом минулого року.

На євроінтеграційні прагнення України значно впливає Російська Федерація. По-перше, сама Європа, хоч і не так міцно, як Україна, прив'язана до російських енергоносіїв. Доки не будуть диверсифіковані енергетичні джерела Європи, „ЄС навряд чи здійснюватиме кардинальні заходи, спрямовані проти посилення політичного та економічного впливу на Україну з боку Росії, від якої залежить стабільність європейського енергетичного ринку” [10]. Саме тому до зміни владної еліти в Україні деякі країни ЄС (Франція, Німеччина) розглядали можливість співпраці з нашою країною лише в контексті відносин ЄС – Росія. Й сама Україна, пов'язана зі своєю сусідкою економічними зв'язками, перебуваючи в значній енергетичній залежності від неї, в умовах браку суттєвої волі правлячої політичної еліти, довго змушена була „інтегруватися” в двох напрямках: в європейському і євразійському. Перемога „помаранчевої революції” дозволила вийти Україні „з тіні Росії” й заявити про себе як країні із самостійною (в даному випадку – незалежною від Росії) зовнішньою політикою.

Але при цьому Україна зіштовхується з „регіональною” проблемою.

Фактично утворено дві різні регіональні моделі розвитку: західні та південно-західні області, зважаючи на близькість до ЄС, запроваджували загальноєвропейські моделі прикордонного і транскордонного співробітництва, тоді як північні, східні та південні регіони здебільш розвивались завдяки кооперації із суміжними областями Білорусі та Російської Федерації. Складність ситуації посилюється збільшенням лінії кордону з ЄС. Тобто – із запровадженням візового режиму на західному напрямку та програмою боротьби ЄС з мігрантами, що матиме негативні наслідки для євроорієнтованих регіонів. Водночас відкритість східного кордону України все більш переорієнтуватиме підприємства на російську модель.

Посилення ж пропускнуго контролю на східному кордоні ЄС, про що згадувалось раніше, має ще один негатив – Україна перетвориться на місце накопичення біженців. А збільшення нелегалів на території нашої країни може тільки суттєво підвищити криміногенну ситуацію. Як свідчить досвід, збільшення кількості біженців стимулює розвиток ксенофобії в країні, що, в свою чергу, призводить до зростання політичного екстремізму. Зрозуміло, що це прямо пропорційно позначиться на негативному іміджі нашої країни як кандидата на вступ до європейської спільноти. Можна покладати надії на пропозиції окремих європейських країн про утворення і фінансування таборів біженців на території України з боку ЄС. Однак навіть це не зніме проблеми біженців, а тому не стимулюватиме процес євроінтеграції. Отже, слід шукати альтернативні моделі. Ймовірно, вони включатимуть і посилення пропускнуго режиму на східному кордоні. При чому, зважаючи на те, що це – проблема ЄС, представників Євросоюзу можна залучити до співпраці у цій сфері.

Розширення ЄС обумовило те, що „Україна опинилась на перетині двох геополітичних концепцій... Європи та Євразії” [11]. Але, точніше, Україна стала буфером між цими сторонами. Що вже містить суттєві загрози національній безпеці.

Вже сьогодні геополітичні інтереси Заходу і Росії в Україні заклали умови для розколу нації. Особливого масштабу це набуло під час минулих президентських виборів: країни, які виступають гарантами безпеки нашої держави (США та Росія), прямо чи опосередковано використовували наявні в них важелі для досягнення власних геостратегічних цілей, що призвело до виникнення ліній поділу нашої держави. І тому чим довше зберігатиметься стан, коли Україна фактично „зависла” між ЄС та Росією, тим більше посилюватимуться відцентрові тенденції в країні. У свою чергу, це може призвести до утворення зони нестабільності на кордоні ЄС. І навряд чи така тенденція його влаштує.

З іншого боку, буферизація України лише в короткостроковій перспективі вигідна європейській спільноті. По-перше, утворюється культурний кордон, який дає можливість повноцінної адаптації нових

членів до норм ЄС. Як писав М. Горинь: „Україна не раз рятувала європейську цивілізацію від навал східних кочовиків, від татарсько-турецької експансії, від російсько-євразійської жадоби” [12]. По-друге, не маючи спільних кордонів з Росією (за винятком Калінінградської області), ЄС має можливість домовитися з буферною Україною про блокування потоку біженців. З Росією таких домовленостей досягти не просто, особливо коли зважити на енергетичну залежність та брак европрагнень останньої. Однак у довгостроковій перспективі така ситуація навряд чи затягнеться. Зміцнення східного кордону України, адаптація нових країн-членів ЄС, диверсифікація енергетичних донорів (Ірак, Закавказзя) змінить гео економічну ситуацію. І тоді Європейський Союз для власної безпеки буде змушений взяти до свого складу Україну. Тому в його інтересах подавати найближчим часом можливо й символічні, але доволі переконливі сигнали про інтеграційні наміри для стимулювання європейських намірів населення України.

Виходом з цієї ситуації вбачається активніше залучення європейських інвестицій на внутрішній ринок України. Залежно від їх присутності на території України, відбуватиметься стимулювання переходу на європейську модель. З іншого боку, активізація європейського бізнесу в Україні дозволить одержати суттєве євроінтеграційне лобі в керівних структурах ЄС. Та при цьому треба зважити, що Німеччина, яка свого часу виступала лобістом Польщі в євроструктурах, перед тим фактично поставила під свій контроль всю банківську систему нашої західної сусідки [13]. Цього не слід допускати в Україні не тільки у сфері фінансових відносин, але й у сфері виробництва та послуг. Необхідно зробити все, щоб перестати бути сировинним додатком технологічно розвинених країн, тим більше, що деякі переваги маємо. По-перше, при територіальній близькості до ЄС в Україні сконцентрована відносно дешева робоча сила, яка має високу кваліфікацію і трудову мотивацію. По-друге, будучи молодою країною, Україна має інституційну гнучкість. У нас можна „вирішити багато структурних довгострокових проблем, які важко регулювати у високорозвинених європейських країнах, де диспропорції формувалися десятиліттями” [14].

Двополюсна орієнтація України викликала і відповідне ставлення до європейської інтеграції з боку населення, якому в процесі історичного розвитку прищеплено дві різні ментальності. Частина населення підтримує європейську модель розвитку. Однак все ще значною лишається частина громадян, що виступає за євразійську модель. Тому серед головних внутрішніх вад є неготовність населення визнати єдиний геостратегічний курс.

Багатовекторність, як „невизнана” модель зовнішньої політики, відбилась на власній нації. „На глибинному суспільному рівні консенсусу з цього питання не існує – громадська думка розділена” [15]. Порівнюючи

Україну з країнами, які вже вступили до ЄС і НАТО, Голова Верховної Ради України В. Литвин заявив, що це є „практично повернення до європейської сім'ї... Для України ситуація виглядає інакше, складніше. Геополітичний курс, як і розв'язання внутрішніх проблем, не можна реалізувати без загальнонаціонального консенсусу” [16]. Політична еліта, намагаючись діяти за принципом „і нашим і вашим”, не могла і, скоріш за все, не бажала стимулювати формування повноцінної української нації. З одного боку, політична еліта офіційно оголосила свій курс до ЄС, а з іншого – постійно акцентувала увагу на економічній вигоді участі в євразійських утвореннях [17]. Мовна близькість (відсоток українців, які назвали російську мову рідною, становить 15,8 %, тоді як україномовних росіян – 3,6 % [18]) призвела до того, що Україна ще й досі міцно прив'язана до російського інформаційного простору. Тоді як „між західними ЗМІ та більшою частиною українських споживачів стоїть мовний бар'єр” [19]. Цю проблему за короткий час вирішити неможливо. Одним із механізмів подолання мовних бар'єрів є Болонський процес, але входження в нього потребує часу, а підготовка нових поколінь до європейського життя – десятиліть.

Зрозуміло, що входження України до Європейських структур зачіпає політичні плани Росії. Для неї Україна є складовою відновлення супердержави: „Україна є воротами з Азії в Європу для Росії, а тому є ключем до існування імперії” [20]. Вихід України із „зони контролю” Росії поставить крапку на російських намірах поширити свій вплив у Європі. З іншого боку, якщо процес геополітичної самоідентифікації України зупиниться між Росією та ЄС, то процес націотворення затягнеться надовго. І Україна, не маючи повноцінної нації, опиниться перед загрозою втрати власної державності. Тому зовнішня політика, позбавлена багатовекторності, стимулюватиме націотворчі процеси. В цьому контексті „нова українська влада” має зробити суттєві кроки як у культурному, так і в духовному відродженні нації, і, що головне, кристалізації національної ідентичності в умовах формування єдиного інформаційного простору.

В консолідаційному процесі формування нації основоположну роль має відіграти і символічна єдність самої еліти. Еліта, користуючись нині величезним потенціалом народної довіри, має шанс концентрувати народну волю і спрямувати її на спільний рух в євроінтеграційному напрямку. Народ, який став ініціатором, суб'єктом та рушієм зміни системи влади, зможе претендувати на звання європейського лише у своїй єдності. Показовою щодо цього є заява Голови Верховної Ради України В. Литвина: „У нас один вимір – євроінтеграція. Я підтримую таку позицію Президента України Віктора Ющенка й певен, що парламент внесе свою частку конкретних справ в її реалізацію” [21].

До речі, в кожній країні, яка була кандидатом в члени ЄС, євроскептики постійно висували думки про втрату національної ідентичності в процесі

євроінтеграції. В Україні найближчим часом подібні заяви можуть залунати з більшою силою. Бо Україна, на відміну від інших членів Євросоюзу, – країна відносно молода, і проблема збереження нації стане суттєвим аргументом у заявах як внутрішніх, так і зовнішніх представників євроінтеграції. У цьому аспекті зауважимо, що, користуючись європейським досвідом, жодна, навіть невелика нація, в процесі євроінтеграції не розчинилась у загальноєвропейській спільноті. Навпаки, знімаючи кордони, кожна нація культурно збагачується сама і збагачує інші.

Говорячи про національну безпеку та євроінтеграцію, навряд чи можна обійти інше питання – інтеграцію євроатлантичну. Так, сьогодні Україна успішно асоціюється з процесом здійснення спільної європейської політики безпеки та оборони. Наша країна бере участь у миротворчих місіях ЄС в Боснії і Герцеговині та в Македонії. Зміцненню правової основи співпраці в галузі безпеки слугуватиме укладення Угоди про участь України в операціях Європейського Союзу з врегулювання кризових ситуацій, а також про безпеку процедури обміну інформацією, що очікується найближчим часом. ЄС вже сьогодні визнає позитивну роль України у підтриманні безпеки і стабільності на континенті та її високий промислово-технологічний потенціал у військовій сфері. Це підтверджується практикою запрошення України до військових навчань за участю підрозділів ЄС.

Однак не слід забувати, що членство в ЄС не є запорукою національної безпеки. Політика у сфері безпеки та оборони Євросоюзу полягає в координації зусиль країн-членів з протидії викликам та загрозам, а не в утворенні наднаціональних структур чи військового блоку. Водночас не слід забувати, що домінуюча частина країн Євросоюзу є членами НАТО. Зважимо й на те, що НАТО на сьогодні є найвпливовішим та наймогутнішим механізмом застосування збройної сили й за багатьма ознаками перетворюється на глобальну структуру. В таких умовах інші альтернативи посилення національної безпеки є примарними. Тривалий час входження України до структур Північноатлантичного альянсу розглядалось як суттєва передумова вступу до ЄС. Однак, як свідчить досвід Туреччини, входження до НАТО не є визначальним для євроінтеграційного руху. Нині вступ до НАТО багато в чому залежить від ставлення до країни-кандидата самого Євросоюзу. В ситуації, коли символічна політика щодо України з боку єв्रोstruktur, як мінімум, не є негативною, нова політична еліта просто змушена скористатися цим моментом.

Зрозуміло, що сьогодні-завтра ми ще не зможемо стати членами Альянсу. Тому найприйнятнішою формою співробітництва з НАТО найближчим часом має стати започаткування плану дій заради членства. Тут актуальним може виступити залучення іноземних інвестицій в

переорієнтацію на натовські стандарти вітчизняних виробників. Навіть сама ситуація це стимулює. Близькість до російських стандартів останнім часом зможе нівелюватись, бо сам російський виробник зменшує кооперацію з українським. Якщо у виробництві літака СУ-27 в Китаї брали участь 44 українські підприємства, то у виробництві СУ-30МКК їх кількість зменшилась до 14 [22]. Зрозуміло, за такого ставлення сподіватися на стратегічну співпрацю з російським товаровиробником недоцільно. А довго посідати незалежну позицію на ринку озброєнь в умовах, коли на реформування армії спрямовується 356 мільйонів гривень, з яких тільки 33 мільйони – на прикладні дослідження, неможливо [23]. Тому наша країна для збереження свого ВПК має кооперуватися з країнами НАТО, а відтак й адаптуватися до їх стандартів.

Розглянувши передумови, що склались, необхідно визначитися з першочерговими завданнями, які постали нині перед Україною у зв'язку з її євроінтеграційними намірами:

1. Визнання України як країни з ринковою економікою.
2. Спрощення візового режиму з країнами ЄС.
3. Вступ до Світової організації торгівлі (при умові захисту українського виробництва).
4. Утворення зони вільної торгівлі Україна – ЄС.

Українська влада має найактивніше використовувати той рівень довіри, який вона здобула на Заході. Вже сьогодні слід чітко заявити про необхідність перегляду Угоди про партнерство і співробітництво (УПС). Бо вимоги, висунуті в УПС, не мали часової регламентації виконання. Практично в ній не окреслено критеріїв успішності виконання сторонами своїх зобов'язань [24]. Тому слід позитивно оцінити те, що на засіданні „Україна – трійка ЄС” В. Ющенко порушив питання про підписання трирічного плану співробітництва „Україна – ЄС”. Він заявив, що „цей документ має бути наповнений конкретними кроками” [25].

Не слід применшувати і того вкладу, який роблять в європейському напрямку й відповідні міжпарламентські групи. Позитивною рисою „нової влади” є переконаність у необхідності активної участі України в геополітичних змінах. „Сподіваюся, – підкреслив Президент України, – що 2007 року ми зможемо розпочати переговори про вступ України до Євросоюзу. Найголовніше – початок переговорного процесу” [26].

Ситуація вимагає як шнайшвидшого переходу від суто символічної внутрішньої політики до реальних дій: „Здійснений в Україні політичний прорив, який поки що відчутний переважно на верхівковому рівні, у формі державних декларацій, має дістати якомога швидше і динамічне продовження, залучити до своєї орбіти всі ланки суспільства аж до його першооснови” [27].

Крім виконання євровимог, які висувуються перед Україною, необхідно проявляти активну позицію і за іншими напрямками:

³⁵₁₇ в налагодженні тісних двосторонніх стосунків з країнами з впливовими членами ЄС (ФРН, Франція, Велика Британія);

³⁵₁₇ в посиленні використання США в напрямку євроатлантичної інтеграції;

³⁵₁₇ у формуванні іміджу України як самостійної та економічно перспективної країни;

³⁵₁₇ в залученні іноземних інвестицій та перетворенні європейського бізнесу на лобіста українських інтересів;

³⁵₁₇ у формуванні високої політичної культури всіх верств нашого суспільства.

Слід зійти з адміністративних шляхів реформування економіки та спиратись на довгострокову перспективу економічного розвитку. Бажано проводити цілеспрямовану науково-популярну агітацію європерспектив України серед населення, унеможливити повернення до політики „багатовекторності”. Лише в такому випадку адаптація до євростандартів відповідатиме євроінтеграційним намірам України. Саме так – через активну політику, самоповагу і рішучість Україна зможе посісти належне їй рівноправне місце в Європі, dokonечно стати європейською нацією.

Література:

1. Закон України „Про внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2005 рік” та деяких інших законодавчих актів України”. Додаток № 3 // Голос України. – 2005. - № 59.

2. Закон України „Про внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2005 рік” та деяких інших законодавчих актів України”. Ст. 1, ч. 1 // Голос України. – 2005. - № 59.

3. Зовнішній вплив на вибори в Україні: міжнародно-правові аспекти / Національна безпека і оборона. – 2004. - №5. – С. 33.

4. Термін „Захід” тут вживається в контексті зовнішньої політики, що включає в себе країни з розвиненими демократичними інституціями, насамперед ЄС та США.

5. Досить згадати лише заяви комісара ЄС з розширення Ферхойгена про те, що Україні „варто відкласти євроінтеграційні наміри щонайменше на 20 років”. (Пил К. Разделительный рубеж между Россией и Западом / <http://www.proua.com/digest/2004/11/26>).

6. Костіна Н. У Варшаві підписано українсько-польські угоди про академічне взаємовизнання документів про освіту, а також співробітництво в сфері інформатизації // Укрінформ. – 2005. - 11 квітня / <http://www.ukrinform.gov.ua/ukr/order/?id=371900>

7. Рудяков П., Ковальова О. Інтеграційні можливості для України після розширення Євросоюзу. / Україна: стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки – 2004 / за ред. А. С. Гальчинського. – 2004. – К.: НІСД, 2004. – С.

231.

8. ПАСЕ прекратит мониторинг, если выборы – 2006 будут честными // <http://www.proua.com/news/2005/03/23/140551.html>

9. Польща, Чехія, Угорщина і Словаччина.

10. Зовнішній вплив на вибори в Україні: міжнародно-правові аспекти // Національна безпека і оборона. – 2004. – №5. – С. 32.

11. **Вілсон Е.** Українці: несподівана нація. – К.: Видавництво „К.І.С.”, 2004. – С. 451.

12. **Горинь М.** Український шлях до Європи // Запалити свічу в пітьмі. – К.: Українська республіканська партія, 1994. – С. 56.

13. **Власенко А.** Многовекторность как неизбежность // Власть денег. – 2005. – №5. – С. 18.

14. **Храбрый О.** „Сладкие идеи передела”. Интервью Е. Гайдара // Эксперт. – 2005. – № 5 – С. 47.

15. **Вілсон Е.** Українці: несподівана нація. – К.: Видавництво „К.І.С.”, 2004. – С. 451.

16. Из вступного слова Голови Верховної Ради України В. М. Литвина на Всеукраїнських зборах представників місцевого самоврядування // http://gska2.rada.gov.ua/control/uk/publish/article/news_left?art_id=59491&cat_id=37486

17. Вже сама назва Послання Президента України Верховній Раді України 2002 року – „Європейський вибір” говорить про визнання курсу. У Посланні містились навіть терміни євроінтеграції, за якими 2011 року Україна мала повністю інтегруватися в ЄС. Водночас підписувались документи про входження в ЄЕП.

18. Всеукраїнський перепис населення 2001 року // <http://www.ukrcensus.gov.ua/>

19. Зовнішній вплив на вибори в Україні: міжнародно-правові аспекти // Національна безпека і оборона. – 2004. – №5. – С. 33.

20. **Вілсон Е.** Українці: несподівана нація. – К.: Видавництво „К.І.С.”, 2004. – С. 457.

21. Після нинішніх чесних і демократичних виборів Євросоюз може запропонувати Україні глибше, ніж зараз, партнерство, заявила єврокомісар з питань зовнішньої політики на зустрічі з головою Верховної Ради // Укрінформ. – Київ. – 2005. – 23 січня. /<http://www.ukrinform.com/ukr/order/>

22. **Бадрак В.** Компактная и хорошо упакованая // Эксперт. – 2005. – №12. – С. 55.

23. Закон України „Про внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2005 рік” та деяких інших законодавчих актів України”. Додаток № 3, код 2101140, код 2101160 // Голос України. – 2005. – № 59.

24. **Рудяков П., Ковальова О.** Інтеграційні можливості для України після

проблеми державотворення

проблеми державотворення

розширення Євросоюзу / Україна: стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки – 2004 / за ред. А. С. Гальчинського. – 2004. – К.: НІСД, 2004. – С. 231 - 232.

25. Україна сподівається завершити переговори про вступ до ЄС до 2007 року – Віктор Ющенко // <http://ww2.yuschenko.com.ua/ukr/present/News/2470/>

26. Виступ Президента України Віктора Ющенка у Європейському парламенті // http://ww2.yuschenko.com.ua/ukr/Press_centre/168/2479/

27. Із вступного слова Голови Верховної Ради України В. М. Литвина на Всеукраїнських зборах представників місцевого самоврядування // http://gska2.rada.gov.ua/control/uk/publish/article/news_left?art_id=59491&cat_id=37486